

EURÓPSKA OBČIANSKA INICIATÍVA (EOI) ZA NEPODMIENENÝ ZÁKLADNÝ PRÍJEM

ANNEX

Iniciátori EOI:

Osoby, ktoré za nás predkladajú žiadosť EOI, sú občianky a občania z 16 zemí Európskej Únie (Belgicko, Dánsko, Nemecko, Francúzsko, Grécko, Veľká Británia, Írsko, Taliansko, Luxembursko, Holandsko, Rakúsko, Poľsko, Slovensko, Slovinsko, Španielsko, Fínsko) z rôznych kultúr, rôznych jazykov, sociálnych príjmov, politických, náboženských a filozofických smerov, ale zdieľajú spoločný uhol pohľadu, ktorý je tu predstavený ako dlhodobé riešenie.

Definícia bezpodmienečného základného príjmu

Nepodmienený základný príjem (NZP) nenahradzuje sociálny štát, ale doplňuje ho a transformuje z kompenzačného na emancipujúci sociálny štát.

Emancipujúci nepodmienený základný príjem je definovaný nasledujúcimi štyrmi kritériami: **Je univerzálny, individuálny, nepodmienený a dostatočne vysoký, aby zaistil dôstojnú existenciu a spoločenskú účasť.**

Univerzálny: Z princípu má každý právo dostávať tento finančný príspevok, bez ohľadu na vek, pôvod, bydlisko, zamestnanie, atď. Preto požadujeme celoeurópsky, garantovaný a nepodmienený základný príjem.

Individuálny: Každá žena, každý muž a každé dieťa má právo na základný príjem na individuálnom základe a nebude konečne vyplácaný manželskému páru alebo domácnosti. Nepodmienený základný príjem bude nezávislý na životných okolnostiach jedinca: na materiálnom stave, na súžití, popr. usporiadaní domácnosti alebo rodinných členov. Len tak môže byť zaistená súkromná sféra a predísť kontrole iných ľudí. Oprávňuje jednotlivca, uskutočňovať vlastné rozhodnutia.

Nepodmienený: Základný príjem považujeme za ľudské právo, ktoré nie je závislé na iných podmienkach, či už na povinnosti mať platené zamestnanie, verejne prospešné práce alebo chovať sa podľa tradičných rolí pohlaví. Nebude tiež podriadený príjmu, úsporám a majetku.

Dostatočne vysoký: Čiastka by mala umožňovať primeraný, životný štandard, odpovedajúci obvyklým spoločenským a kultúrnym zvyklostiam spoločnosti v danej zemi. Mal by predísť materiálnemu nedostatku a poskytovať možnosť spoločenskej účasti. To znamená, že čistý príjem by mal dosahovať minimálne hranice rizika chudoby podľa štandardu Európskej Únie, t.z. 60% tzv. národného, priemerného, čistého príjmu. Obzvlášť v krajinách, v ktorých má väčšina obyvateľstva nízke príjmy, a tým pádom aj nízky priemerný príjem, by mala byť nájdená alternatívna orientačná hodnota (napr. nákupný košík), aby sa zaistila výška základného príjmu tak, aby bola garantovaná dôstojnosť, materiálna istota a plná spoločenská účasť.

Odôvodnenie základného príjmu

V dôsledku dnešných trendov v zamestnaní a neprimeraných systémov zabezpečenia príjmov (podmienené, orientované na chudobných, nedostatočne vysoké) považujeme zavedenie nepodmieneného príjmu za podstatné pre garantovanie základného práva, predovšetkým práva na dôstojný život, ako je predstavený v Charte základných ľudských práv Európskej Únie.

Nepodmienený základný príjem pomôže predovšetkým k predchádzaniu chudobe, bude garantovať každému jednotlivcovi slobodu určovať si jeho alebo jej vlastný život a posilňovať účasť všetkých na spoločnosti.

Nepodmienený základný príjem bude pomáhať zmierňovať sociálne rozdiely, odstraňovať závistlivé debaty a ich následky a tiež nepotrebnú, drahú, represívnu a exkluzívnu kontrolu, rovnako tak zdolať s tým spojenú byrokráciu. Ako transferová platba oslobodená od diskriminácie a stigmatizácie pomôže nepodmienený základný príjem odstraňovať skrytú biedu a rôzne formy neduhov.

Nepodmienený základný príjem prinesie sociálnu slobodu, uľahčí občanom identifikáciu s Európskou Úniou a zabezpečí im ich politické práva. Podporuje realizáciu základných ľudských práv. „Dôstojnosť

človeka nie je len základné právo samo o sebe, ale tvorí vlastnú podstatu základného práva.“ (Oficiálny výklad k článku 1 Charty základných ľudských práv Európskej Únie).

Zavedenie nepodmieneného základného príjmu a možné kroky k jeho zavedeniu prináleží zodpovednosti členských štátov Európskej Únie.

Mnoho štúdií ukazuje rôzne možnosti financovania nepodmieneného základného príjmu. V tejto európskej občianskej iniciatíve nenavrhujeme žiadny konkrétny model financovania.

PRÍLOHY:

Zmluva o Európskej Únii (ZEU)

„Konsolidované znenie zmluvy o Európskej Únii a zmluvy o fungovaní Európskej Únie“ 2010/C83/01 (30.marec 2010)

Článok 2

Únia je založená na hodnotách úcty k ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv vrátane práv osôb patriacich k menšinám. Tieto hodnoty sú spoločné členským štátom v spoločnosti, v ktorej prevláda pluralizmus, nediskriminácia, tolerancia, spravodlivosť, solidarita a rovnosť medzi ženami a mužmi.

Argumenty pre Nepodmienený základný príjem:

Nepodmienený základný príjem, tak ako je definovaný jeho štyrmi kritériami, splňuje všetky vyššie uvedené hodnoty. Vytvára materiálne zabezpečenie a dovoľuje plnú spoločenskú účasť bez výhrad – spoločne s rovnosťou všetkých ľudí.

Článok 3

Únia vytvára vnútorný trh. Usiluje sa o trvalo udržateľný rozvoj Európy založený na vyváženom hospodárskom raste a cenovej stabilite, o sociálne trhové hospodárstvo s vysokou konkurencieschopnosťou zamerané na dosiahnutie plnej zamestnanosti a sociálneho pokroku, ako aj o vysokú úroveň ochrany životného prostredia a zlepšenie jeho kvality. Podporuje vedecký a technický pokrok.

Bojuje proti sociálnemu vylúčeniu a diskriminácii a podporuje sociálnu spravodlivosť a ochranu, rovnosť medzi ženami a mužmi, solidaritu medzi generáciami a ochranu práv dieťaťa.

Podporuje hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť a solidaritu medzi členskými štátmi.

Rešpektuje svoju bohatú kultúrnu a jazykovú rozmanitosť a zabezpečuje zachovávanie a zveľádovanie európskeho kultúrneho dedičstva.

Argumenty pre Nepodmienený základný príjem:

Nepodmienený základný príjem, ktorý podporuje zmenšenie a prerozdelenie pracovnej doby, umožní novú formu plnej zamestnanosti. Nepodmienený základný príjem bojuje proti sociálnemu vylúčeniu a diskriminácii spojenej s dnešnými systémami pre zabezpečenie príjmov. Veríme, že Nepodmienený základný príjem slúži k dosiahnutiu cieľov Európskej Únie a plnej zamestnanosti, k boju proti sociálnemu vylúčeniu a diskriminácii a k podporovaniu sociálnej spravodlivosti a sociálnej ochrany (Čl.3, Par. 3 ZEU).

Navyše Nepodmienený základný príjem podporuje ako práva detí, tak tiež solidaritu medzi generáciami a medzi členskými štátmi Európskej Únie. Preto sa ujímame iniciatívy a žiadame Európsku komisiu, aby bola aktívna v rámci svojich právomocí v oblasti sociálnej politiky (čl. 151 ff ZFEU) a aby pritom v súlade s článkom 156 hájila práva členských štátov.

Zmluva o fungovaní Európskej Únie (ZFEU)

„Konsolidované znenie Zmluvy o Európskej únii a Zmluvy o fungovaní Európskej únie“ (2010/C83/02)

Artikel 5

(3) *Únia sa môže ujať iniciatívy na zabezpečenie koordinácie sociálnych politík členských štátov.*

Argumenty pre Nepodmienený základný príjem:

Sociálna politika členských štátov môže byť koordinovaná s ohľadom na boj proti sociálnemu dumpingu. Spoločným opatrením pre všetkých by bolo zavedenie bezpodmienečného základného príjmu podľa štyroch definovaných kritérií. Je na zodpovednosti členských štátov, aby prispôsobili existujúce národné sociálne systémy na Nepodmienený základný príjem.

Článok 156

Vzhľadom na dosiahnutie cieľov stanovených v článku 151, a bez toho, aby boli dotknuté ostatné ustanovenia zmlúv, Komisia podporuje úzku spoluprácu medzi členskými štátmi a uľahčuje koordináciu ich činností vo všetkých oblastiach sociálnej politiky podľa tejto kapitoly, najmä v záležitostiach, ktoré sa týkajú:

- *zamestnanosti,*
- *pracovného práva a pracovných podmienok,*
- *základného a vyššieho odborného vzdelávania,*
- *sociálneho zabezpečenia,*
- *prevencie pracovných úrazov a chorôb z povolania,*
- *ochrany zdravia pri práci,*
- *práva združovať sa a práva na kolektívne vyjednávanie medzi zamestnávateľmi a pracovníkmi.*

Za týmto účelom Komisia v úzkej spolupráci s členskými štátmi vypracúva štúdie, podáva stanoviská a organizuje porady tak o problémoch vznikajúcich na vnútroštátnej úrovni, ako aj o problémoch týkajúcich sa medzinárodných organizácií, najmä predkladá iniciatívy zamerané na vydanie usmernení a stanovovanie ukazovateľov, organizovanie výmeny najlepšej praxe a prípravu potrebných prvkov na pravidelné monitorovanie a vyhodnocovanie. Európsky parlament je o tom v plnom rozsahu informovaný.

Pred predložením stanovísk uvedených v tomto článku sa Komisia poradí s Hospodárskym a sociálnym výborom.

Argumenty pre Nepodmienený základný príjem:

Podľa článku 156 môže Európska komisia podporovať spoluprácu medzi členskými štátmi a podnecovať k tomu, aby použili Nepodmienený základný príjem ako nástroj k zlepšeniu systému sociálneho zabezpečenia.

Charta základných práv Európskej Únie

„Konsolidované znenie Zmluvy o Európskej únii a Zmluvy o fungovaní Európskej únie“ 2010/C83/02
(30. Marec 2010)

Článok 1

Ludská dôstojnosť

Ludská dôstojnosť je nedotknuteľná. Musí sa rešpektovať a ochraňovať.

Argumenty pre Nepodmienený základný príjem:

Dôstojnosť jednotlivca musí zahrňovať možnosť žiť slobodne a zodpovedne v spoločnosti. Nepodmienený základný príjem poskytuje každému človeku slobodu a zodpovedný život tým, že ruší existenciálne a administratívne obmedzenia i vylúčenia zo spoločenského života.

Článok 2

Právo na život

1. *Každý má právo na život.*

Argumenty pre Nepodmienený základný príjem:

Ludské právo na život je nepopierateľné. Vnútri nášho súčasného hospodárskeho systému je život závislý na tom, že človek dosiahne materiálnej existencie prostredníctvom peňažných prostriedkov. Určite by to mohol dosiahnuť tiež pomocou odberných poukazov. Vlastníci týchto odberných poukazov by ale boli diskriminovaní v porovnaní s osobami, ktoré sa môžu slobodne rozhodnúť, ako použijú svoje finančné prostriedky z rôznych príjmových zdrojov. Zákonné právo na Nepodmienený základný príjem vo forme transferovej platby garantuje dôstojný život s možnosťou účasti v spoločnosti a splňuje právo na spravodlivý život oslobodený od diskriminácie.

Článok 6

Právo na slobodu a bezpečnosť

Každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť.

Argumenty pre Nepodmienený základný príjem:

Nepodmienený základný príjem podporuje slobodnú voľbu osobného životného štýlu, usporiadanie osobných vzťahov a rozhodnutí a či vstúpi do sociálnej a hospodárskej spolupráce. So slobodou prichádza tiež solidárna zodpovednosť. Navyše k ochrane prostredníctvom súčasných systémov sociálneho poistenia a sociálnych zariadení je Nepodmienený základný príjem najlepšou garanciou pre finančné zaistenie v dobe nemoci alebo bez plateného zamestnania.

Článok 15

Slobodná voľba povolania a právo na prácu

(1) Každý má právo na prácu a vykonávanie slobodne zvoleného alebo prijatého povolania.

Argumenty pre Nepodmienený základný príjem:

Nepodmienený základný príjem uľahčuje vykonávanie slobodne zvoleného alebo minimálne akceptovateľného zamestnania. Dnešné systémy zabezpečenia príjmov obmedzujú používanie hmotných statkov a služieb potrebných na prežitie. Obmedzujú tiež slobodu výberu zamestnania a nútia človeka prijať neprimerane platenú prácu.

Článok 21

Nediskriminácia

1. Zakazuje sa akákoľvek diskriminácia najmä z dôvodu pohlavia, rasy, farby pleti, etnického alebo sociálneho pôvodu, genetických vlastností, jazyka, náboženstva alebo viery, politického alebo iného zmýšľania, príslušnosti k národnostnej menšine, majetku, narodenia, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie.

2. V rozsahu pôsobnosti zmlúv a bez toho, aby boli dotknuté ich osobitné ustanovenia, je zakázaná akákoľvek diskriminácia z dôvodu štátnej príslušnosti.

Argumenty pre Nepodmienený základný príjem:

Nepodmienený základný príjem zabraňuje diskriminácii a podporuje autonómiu, pretože umožňuje materiálne a finančné zabezpečenie pre každého človeka.

Článok 34**Sociálne zabezpečenie a sociálna pomoc**

1. Únia uznáva a rešpektuje právo na dávky sociálneho zabezpečenia a sociálne služby, ktorými sa zabezpečuje ochrana v prípade materstva, choroby, pracovných úrazov, závislosti alebo vysokého veku, ako aj v prípade straty zamestnania, podľa pravidiel ustanovených právom Únie a vnútroštátnymi právnymi predpismi a praxou.

2. Každý, kto má bydlisko alebo sa oprávnene pohybuje v rámci Európskej únie, má právo na dávky sociálneho zabezpečenia a sociálne výhody v súlade s právom Únie a vnútroštátnymi právnymi predpismi a praxou.

3. S cieľom bojovať proti sociálnemu vylúčeniu a chudobe Únia uznáva a rešpektuje právo na sociálnu pomoc a pomoc pri bývaní s cieľom zabezpečiť dôstojnú existenciu všetkých osôb, ktoré nemajú dostatok prostriedkov, v súlade s právom Únie a vnútroštátnymi právnymi predpismi a praxou.

Argumenty pre Nepodmienený základný príjem:

Nepodmienený základný príjem je najlepšou metódou pre naplnenie základného práva na finančné zabezpečenie a sociálnu podporu, navyše k sociálnym poisteniam a sociálnym službám v jednotlivých krajinách. Každý ho dostane, a preto nebude nikto vylúčený alebo diskriminovaný. To je v protiklade k stigmatizujúcemu charakteru mnohých dnešných systémov zabezpečenia príjmov, kvôli ktorým je mnohým potenciálnym žiadateľom bránené používať služby, ktoré im prináležia. Toto nízke využitie posilňuje sociálne vylúčenie.